

A) Vooraf

Net als eerdere jaren is dit jaarverslag deels in het Duits, deels in het Nederlands. Dat weerspiegelt - wederom - heel aardig de activiteiten in dit verenigingsjaar. Vanwege de steeds verdere integratie van de kennisbasis in de curricula van de opleidingen en de daarmee samenhangende, door ADEF geïnitieerde oprichting van 2 Landelijke Vakoverleggen (LVO's) voor resp. bachelor en master werden dit jaar veel opleidingszaken niet in het VLoD-bestuur besproken en voorbereid maar in de resp. LVO. Waarmee VLoD langzaam terugkeert naar z'n oorspronkelijke kerntaken: het organiseren van de JHT in november en van bijzondere bijeenkomsten voor de leden. Om deze reden is het bestuur dan ook verkleind en bestaat nu uit 4 personen. De ervaring leert dat dit goed werkbaar is.

De twee eigen WIKI's bij de Duitse **ZUM** (Zentrale für Unterrichtsmedien) worden zo nu en dan geactualiseerd. Het gaat om: http://wiki.zum.de/Deutsch_in_den_Niederlanden voor vakinhoudelijke materialen en <http://wiki.zum.de/VLoD> voor VLoD-zaken. Er wordt gewerkt aan de opbouw van een nieuwe VLoD-website, die gevoed wordt vanuit de twee genoemde Wikis. Door tijdgebrek is dat nog maar gedeeltelijk gelukt. Het adres van de nieuwe website is <http://www.vlod.tk/>; technisch functioneert ze nog niet goed, grappig genoeg wel via een omweg: <https://sites.google.com/site/vloduits/home/wer-sind-wir>.

De resultaten van de in de afgelopen jaren uitgevoerde ICLON-gesteunde projecten Landeskunde (Oostenrijk en Zwitserland) en voertaal=doeltaal staan online op www.iclon.leidenuniv.nl/expertisecentrum-mvt/didactiek-mvt/kennisbasis-duits-frans.html#kennisbasis-duits. Er is definitief geen vervolg op deze drie projecten gekomen.

VLoD is vast van plan de inhoudelijke samenwerking tussen de leden op de oude – goede! – voet voort te zetten middels vrijwillige uitwisseling van ideeën en materialen, de Jahreshochschultagung in november (de Frühlingstagungen zijn per 2013 vervallen wegens te weinig interesse en kunnen eventueel – als er aanleiding toe is – worden vervangen door een uitgebreide sessie rond een bepaald, nader af te spreken thema – te denken valt hier bijvoorbeeld aan een info-bijeenkomst rond het MBO, i.v.m. de verplichting aparte afstudeervarianten voor AVO en MBO te ontwikkelen). Alle bestuursvergaderingen zijn voor geïnteresseerde leden altijd toegankelijk. In het verleden werkte dat prima. Te verwachten valt dat dat ook in de toekomst zo blijft.

Kortom: VLoD gaat met goede moed verder op het ingeslagen pad. Met als doel dat de contacten tussen allen die in de lerarenopleiding Duits actief zijn, op hetzelfde goede peil blijven als ze nu zijn. Immers: samen sta je sterker, weet je meer en heb je dan ook nog meer plezier!

B) LOV en LOV-m

De door ADEF in de loop van 2012 ingestelde officiële gremia LVO-b en LVO-m, beide met vertegenwoordigers van alle opleidingen en officieel roulerend voorzitterschap zijn al aardig uitgekristalliseerd. De trend blijft om niet te wild te rouleren om zo de continuïteit te waarborgen. In het LVO wordt alles besproken wat met de Kennisbasis (en de komende herziening daarvan) samenhangt – incl. de bijbehorende toetsingsperikelen. Een toets-redactie werkt hard aan het voorbereiden van de in het komende studiejaar voorziene verplichte toetsing (Landeskunde, grammatica, etc.). Intussen is er een proeftoets afgenomen waarvan de resultaten heel behoorlijk zijn, maar waarvan een aantal studenten toch ook geschrokken is. Hier zal nog heel wat over gepraat worden. Maar de ontwikkelingen lopen snel: zeer spoedig gaan de eerste echte toetsen in zee. Onder het LVO-b valt ook de vakcommissie die de officiële eindtoetsen rond de kennisbasis valideert. Een derde commissie, de kwaliteitscommissie, beoordeelt tenslotte de eindversie van e.e.a. In juni 2013 zijn deze commissies gestart – in goede samenspraak met de toetsredactie. Niet als de CITO-toetsen in het VO zullen deze verplichte toetsen ongetwijfeld nog veel gespreksstof opleveren. Ook wordt in het LVO de inzet van C1 c.q. C2 toetsen in samenwerking met het Goethe-Institut besproken. Ook hier zijn de eerste ervaringen opgedaan en worden deze geëvalueerd.

De onderlinge verhouding tussen VLoD en de beide LVO's is goed. Er wordt geen dubbel werk gedaan en door bijvoorbeeld personele unie's blijft men wederzijds goed van elkaars werk op de hoogte. Dat is van belang. De vereniging is immers een vrijwillige coöperatie van lerarenopleiders Duits en telt onder haar leden ook universitaire opleiders. De twee LVO's zijn daarentegen formele gremia met – binnen de door ADEF gestelde kaders - beslissingsbevoegdheid.

Naar mijn idee zal VLoD ongeveer op dezelfde voet moeten doorgaan en die dingen doen die ze nu ook doet. Voordeel: grotere vrijheid om eens wat nieuws op te zetten zonder dat dit rechtstreekse gevolgen heeft voor de praktijk van alledag. Beslissingen in de twee LVO's hebben daarentegen directe consequenties voor die alledaagse praktijk. Ze zijn immers bindend. Goed is dan ook dat de bemensing van de LVO's uit leden van de verschillende vakgroepen Duits bestaat: invloed van de werkvloer is daarmee gezekerd.

Om dubbel werk/reizen te voorkomen is wel getracht VLoD-vergaderingen te verbinden met LOV-bijeenkomsten. Dat is redelijk goed gelukt en ook voor 2014 de bedoeling.

C) De vereniging

Leden

De VLoD is en blijft een kleine organisatie – er zijn immers niet zoveel lerarenopleid(st)ers Duits in ons land. Ook dit jaar weer is de administratie opgeschoond. Verheugend is de aanmelding van enkele nieuwe collega's, en wel zodanig dat nu alle opleidingen - ook de universitaire - door de leden vertegenwoordigd zijn. Het aantal leden blijft ongeveer gelijk. Er zijn momenteel – net als in eerdere jaren - rond de 60 echte, actieve, betalende leden. En het mag gezegd worden: dit is een zeer hoge dekkingsgraad. Alle leden roep ik – wederom - graag op (nieuwe) collega's die nog niet lid zijn, tot aanmelding aan te sporen.

Voor stagiaires en taalassistenten die bij de verschillende afdelingen Duits te gast zijn staat de mogelijkheid open van een gratis gastlidmaatschap voor de duur van het verblijf in Nederland. Aanmeldingen dienen via een VLoD-lid uit de betreffende sectie gedaan te worden, met opgave van de verwachte duur van het lidmaatschap.

Onderwijsassistenten Duits die in *betaalde* dienst zijn van een hogeschool kunnen ook lid worden van de VLoD, tegen de normale (lage!) contributie.

Bijzondere gevallen kunnen in het bestuur besproken worden.

Voorts geldt dat wie lid wordt *na* de JHT voor dat lopende jaar geen bijdrage is verschuldigd.

In het bestuur is nog niet besloten, of collega's uit de stagescholen – die immers ook steeds nadrukkelijker met de vakopleiding van de studenten te maken hebben – ook VLoD-lid kunnen worden. Ze hebben eerder al bijv. geparticipeerd in de JHT en zijn daar als gast welkom.

Bestuur

Een belangrijke beslissing in 2007 is geweest om ernaar te streven, alle lerarenopleidingen rechtstreeks in het bestuur vertegenwoordigd te hebben. Dat is in hoge mate gelukt – ook al waren maar zelden alle vertegenwoordig(st)ers bij een bestuursvergadering aanwezig (de dagelijkse werkzaamheden verhinderen dat nogal eens, zelfs als de data gezamenlijk zijn uitgekozen). De lijnen tussen bestuur en leden zijn kort en direct. Alle voltijdse opleidingen zaten rechtstreeks in het bestuur. Dus: de VLoD kon echt namens alle opleidingen optreden. De invoering van de LVO's heeft de positie van VLoD flink veranderd. In de LVO's zitten in principe alle opleidingen. Bij VLoD niet meer, sinds vorig jaar. Wel is afgesproken dat de 4 bestuursleden uit verschillende hogescholen komen. Het bestuur heeft ook in 2014 weer gemiddeld elke 10 weken vergaderd, in grote harmonie. Ook dit jaar weer een waar genoegen voor de voorzitter dus! En dat terwijl er ook nu weer heel wat werk aan de winkel was. Dank dus aan iedereen!

VLoD-ledenmail

De dankzij de inspanningen van Erwin de Vries opgebouwde Google-maillijst werkt alweer een aantal jaren heel goed. Dank daarvoor!

Tip voor de leden: *let er s.v.p. wel op dat je als je iemand wilt antwoorden en dat antwoord niet aan de andere leden wilt richten, je niet op 'reply' drukt, maar een nieuwe mail schrijft aan het directe mail-adres van het betreffende lid. Dit gaat heel af en toe nog wel eens fout. Graag in de gaten houden!*

Financiën

Financiëel staat VLoD er net als vorig jaar prima voor. We hebben voldoende cash op de rekening staan en kunnen derhalve zonder problemen volgens de afspraak met het Goethe-Institut ook dit jaar weer bijdragen aan de JHT in november, dit keer in totaal zo'n 1200 euro. Gezien de royale samenwerking met het Goethe-Institut zal de e.e.a. even plezierig blijven als het nu is.

Of de lidmaatschapsbijdrage van 25 euro/jaar voor het zoveelste jaar op rij ongewijzigd blijft, is de vraag. Na zoveel jaren lijkt een verhoging met 5 euro niet onrealistisch. Het bestuur zal dit op 14-11-'14 voorstellen. Ter vergadering meer daarover. Wat het ook wordt: de leden willen we er nadrukkelijk op wijzen, dat ze dit bedrag met redelijke kans op succes kunnen claimen bij hun hogeschool.

Personele zaken

Samenstelling bestuur

Der Vorstand 2014 besteht aus: Esther Geerse (Windesheim), Ton Janssen (Fontys Tilburg), Erika Broschek (GI), Kees-Jan van Oorsouw (HAN; Schatzmeister), Kees van Eunen (Vorsitzender & Schriftführer). Susanne Raven (HRO) ist fester Gast im Namen von LVO-b.

Mit Erika Broschek ist auch das Goethe-Institut im Vorstand vertreten. Das symbolisiert auch die sehr warme Zusammenarbeit zwischen VLoD und GI: Dank dafür.

Der Vorstand schlägt der Mitgliederversammlung vor, dass Ton Jansen (Fontys Tilburg) den Vorsitz per 14.11. von Kees van Eunen übernimmt. Kees verlässt dann – nach vielen Jahren - den Vorstand, steht aber gerne für ‚hand- en spandiensten‘ zur Verfügung. Kees-Jan van Oorsouw (HAN) wacht weiterhin über die Kasse, Esther Geerse (Windesheim) bleibt auch im Vorstand. Damit ist ein Platz frei. Der Vorstand schlägt dafür Claudia Manetsgruber (HRO) vor.

Komplettheitshalber: Laut den Statuten können Mitglieder bis zu 10 Minuten vor Beginn der Mitgliederversammlung noch Gegenkandidaten vorschlagen, wenn diese mindestens 10 Unterschriften von Mitgliedern aufzeigen können. Die Entscheidung folgt dann auf der Mitgliederversammlung am 14.11., am Ende der JHT.

Verabredet wurde, ab 2014 eine statutengemäße Rücktrittsreihenfolge zu starten. Die sieht nach Kees' Rücktritt am 14.11.2014 so aus;

- Kees-Jan: November 2015
- Esther: November 2016
- Ton: November 2017.

C) Activiteiten

Kennisbasis & Testentwicklung

Die **kennisbases** Sprachen im Bereich des 2. Grades wurden bereits 2009 offiziell validiert und akzeptiert, inkl. den fachdidaktischen Teil. Seit 2010 war/ist die härtere Nuss der Prüfungsentwicklung fällig. Das Tempo liegt hoch: 2010/2011 wurden vom damaligen K3-Testteam insgesamt 500 Testfragen entworfen, die im Frühling 2011 getestet wurden, sich als hochgradig valide herausgestellt haben und 2012 revidiert und ergänzt wurden. De facto war Deutsch qualitativ das beste Fach! Die unabhängig vom VLoD arbeitende AG wurde und wird von Matthias Mitzschke koordiniert. Seit 2013 arbeitet die AG (und die kontrollierende Fachkommission bzw. Qualitätskommission) unter der Verantwortung von *10 voor de Ieraar*. Seit Sommer 2013 ist Miranda Timmermans hier die Leiterin der verschiedenen Test-AGs. Per 1.11.2014 tritt ihre Nachfolgerin auf die Bühne, Mip van Suchtelen.

Mit der Einrichtung der LVO's (siehe oben) 2012 fällt die Testentwicklungsarbeit inhaltlich unter die Verantwortung eben dieser LVO's.

Für den 1. Grad, den Master-Bereich, ist eine eigene Kenntnisbasis im März 2011 offiziell dem Ministerium übergeben. Die Entwicklung von Tests dazu ist nicht vorgesehen. Die Entwicklungen stehen ab Mitte 2012 unter der Verantwortung der LVO-m (siehe oben).

Auch der Einsatz der C1- bzw. C2-Prüfung des GI steht unter der Verantwortung der LVO's.

Kennisbank/Datenbank

Das Projekt läuft in Form eines Wikis und ist verbunden mit u.a. der deutschen Unterrichtsdatenbank von ZUM (Zentrale für Unterrichts-Medien). Jetziger Stand:

- DasWIKI wächst, nach wievor langsam, aber stetig.

Ein paar Besonderheiten:

- Erik Kwakernaak's Uni-Didaktikbuch ist elektronisch verfügbar auf der Website des RdMC.

- Das Gleiche gilt für Bram ten Cates Phonetik-Buch.

Das Thema **kennisbank** wurde 2011/'12 wieder aktuell durch die über ICLON laufende Subvention für kennisbasis-relatierte Unterrichtseinheiten. Bis heute ergänzt sich das Material in kleinen Schritten, besonders auch durch studentische Beiträge aus der NHL. Leider fehlen aber immer noch viele schon besprochene Beiträge aus den verschiedenen Ausbildungen. Das Thema kommt sicherlich wieder einmal in einer nächsten Vorstandssitzung auf die Tagesordnung.

DAAD-Stelle an den Lehrerausbildungen DaF 2. Grad

Nach wievor ist in Leeuwarden Sandra Loevenich als DAAD-Lektorin aktiv. Beim Goethe-Institut Niederlande ist Lydia Boettger als ExU (Expertin für Unterricht) seit 1.11.2011 aktiv und hat zu unserem Vergnügen ihren Kontrakt verlängert. Sie widmet sich vor allem dem im Rahmen des Tages der Deutschen Sprache entstandenen Machmit-Schulprojekt, betreut weiter eine MBO-Netzwerkgruppe, steht aber auch offen für Auftritte an Hochschulen und Unis.

RTO (ronde tafel overleg)

In het 3 keer per jaar plaatsvindende RTO, waarin allerlei groeperingen (GI, LT-Duits, DIA, Kennisnet, NCD, DmS, VLoD, VGNU) die zich met DaF bezighouden info over hun acties uitwisselen en tegelijk als adviseur voor subsidieaanvragen bij het DIA dienen, was VLoD vertegenwoordigd door Kees-Jan van Oorsouw en Esther Geerse. Het project is door het intrekken van de subsidie per 1-1-2012 gestopt. In de loop van 2014 is nogmaals gepoogd het RTO toch weer op gang te brengen. Of en hoe e.e.a. verder gaat, is nog hoogst onduidelijk. Vermeden moet worden dat e.e.a. een dubbelfunctie krijgt t.o.v. het hieronder vermelde **Netzwerk Deutsch**.

39. Jahreshochschultagung 2013 (15.11.2013)

Die gut besuchte (weil wieder Freitag) Tagung mit Prof. Dr. Michael Legutke (Gießen) war ein runder Erfolg. Sein Thema: *Deutsch lehren lernen – weltweit. Neue Perspektiven für die Lehrerbildung DaF*. Das Programm wurde unterstützt von Lydia Boettger (GI Rotterdam) und Doris Abitzsch (Windesheim). Kern war das Nachfolgeprojekt zu den „Fernstudienbriefen“: das Projekt „Deutsch lehren lernen“ (DLL).

Vorbereitung 40. Jahreshochschultagung am 14.11.2014

Das Programm wurde diesmal anders als sonst vorbereitet von einer kleinen Programmkommission: Doris Abitzsch, Anne-Marie Degener, Susanne Raven, Erika Broschek und Kees van Eunen.

Da 40. (!) JHT hat es auch eine andere Form bekommen. Es hat 2 Kerne:

- a) 5 Impulsreferate + im Anschluss nachmittags je ein Workshop:
  - 1) Es leben Computer/Tablets/Smartphones/Smartboards hoch! Flipping the classroom! Und und und ...
(Ankie Cuijpers, Mondriaan College Oss)
  - 2) Deutsch im MBO – verschwindet Deutsch oder? Berufspraktika in Deutschland am Beispiel Karstadt Berlin (Jürgen Verbaarschot, Deltion Zwolle)
  - 3) Weiterbildungspflicht: Wer's nicht tut, ist ein Bösewicht! DIA-Angebote zur gratis Unterstützung (Kerstin Hämmerling, DIA)
  - 4) Junglehrer – was tun um Idealen von Anfang an treu zu bleiben und nicht im Alltagsunterrichtssumpf zu versinken? (Claudia Pfaff, Fontys)
  - 5) DaF & die GROSSE Glocke: WEG mit der falschen Bescheidenheit! PR fürs Fach – aber was wirkt wirklich? (Ed van Eunen, Reklamespezialist)
- b) Workshoprunde 2 (im Plenum): Neueste Entwicklungen der „Abschlusstests zum Basiswissen (kennisbasis) Deutsch“ (landelijke kennisbasistoetsen) [Susanne Raven/Miranda Timmermans (und Nachfolgerin Mip van Suchtelen)]

Netzwerk Deutsch

Zwei- bis dreimal jährlich findet in der deutschen Botschaft eine Sitzung des Netzwerks Deutsch statt, worin ausgetauscht wird, was jede Organisation so alles plant; hier wurde ausführlich über die Pläne der *Actiegroep Duits* gesprochen und über alle möglichen anderen Punkte.

Actiegroep Duits

Die Actiegroep Duits (DNHK/DIA/GI/Botschaft BRD; Infos auf DIA-Website) hat 2014 mit Volldampf weiter gemacht:

- Wettbewerb Prijs van de Duitse taal für Schulen
- Tag der deutschen Sprache am 10. April 2014, an mehreren Orten im Lande; am Tag der Deutschen Sprache (10.4.) hat Ton Janssen uns im Haager Forum vertreten (in der Haager Hochschule; ist sehr gut gelaufen, siehe Juni-Nummer von LTM); 2015 findet der Tag am 23.4. statt.
- Mehr Info auf: www.machmit.nl
- Tipps und Ideen bitte an Kerstin Hämmerling (DIA) richten: k.d.hammerling@uva.nl.

MBO-Entwicklungen im Rahmen der neuen (für DaF sehr ungünstigen) Qualifikationsdossiers

Das Ministerium sieht langsam auch ein, dass es hier schief geht. Inzwischen wurden zwei Wahlmodule (A2 bzw. B1) durchgeboxt, so dass DaF offiziell wählbar bleibt und dann auch finanziert wird. Definitiv wird das Wirtschaftsministerium die Entwicklung eines sog. Servicemoduls zu den Wahlmodulen mitfinanzieren. Das Unterrichtsministerium hat inzwischen sogar auch Unterstützung zugesagt.

Das Netto-Resultat bisher ist, dass die MBO's in Zukunft freier gelassen werden in ihrer Entscheidung, ob sie Deutsch anbieten oder nicht.

Die Sache wird weiterhin angegangen von einer AG unter Leitung von Lambert Teerling, im Rahmen der Ler(n)endenden Euregio (Arnhem/Nijmegen). Der König und die Königin haben sich sowohl in der niederländischen als auch in der deutschen Presse positiv geäußert über die Notwendigkeit, dass (niederländische MBO-)Schüler die Sprache des Nachbarlandes besser verstehen und sprechen können.

Für den Winter ist eine Sitzung für Mitglieder mit Lambert Teerling vorgesehen. Das erscheint sehr sinnvoll in Anbetracht der MBO-Spezialisierung.

Tag der Nachbarsprachen

Parallel zum Tag der deutschen Sprache wurde in der Achterhoek eine schöne Initiative ergriffen: in Bocholt kamen gut 500 Schüler aus Deutsch und den Niederlanden zusammen und haben gemeinsam in fast 20 Workshops einander beschnuppert. Regional regte die Initiative viel Aufsehen: Radio, TV, Presse war anwesend etc. Die Initiative kam vom Regiobestuur Achterhoek (Paul van Dun), die Stadt Bocholt, die Euregio, das Metzo-College Doetinchem und VLoD (via Kees van Eunen) haben sehr wirkungsvoll unterstützt.

Am 23.4.2015 soll die 2. Auflage stattfinden, wiederum in Bocholt.

Last but not least

VLoD dankt dem Goethe-Institut Niederlande sehr für seinen Einsatz und für die wunderbare, vertrauensvolle und kontinuierliche GI-Unterstützung und -Gastfreundschaft. Der Dank gilt dem gesamten Personal, allen voran Erika Broschek (die per 1.6.2015 nach Berlin versetzt wird) und Lydia Boettger *und* natürlich Patricia Tilkorn, die immer alles in gute organisatorische Wege leitet!